

Hoe sterk dit zijn kan, bewijst Gossaert door twee voorbeelden. Hij vertelt van een dichter, die in zulk een toestand een vers neerschreef van anderen naar boven; van een ander geval, waarbij de woorden werden neergeschreven als stukken van een legkaart, die later tot een gedicht in elkaar konden worden gepast.

Hijzelf heeft het eens gehad, dat hij, toen hij zijn neergeschreven werk bekeek, tot de ontdekking kwam, dat daar twee verschillende, geheel afgewerkte gedichten stonden, over twee verschillende onderwerpen, in geheel verschillend rythme geschreven.

Daar waren de nummers XII en XIII uit Experimenten. Het eerste heeft tot titel:

HET BRANDENDE WRAK.

In de schaduw der zwellende zeilen verborgen
Voor de maan, die de mast op de wateren mat,
In den slaap van het licht tusschen avond en morgen,
Stond ik slaaploos ter reeling van 't reilend fregat.

Toen verblindde mijn blik, naar den einder
ontloken,
tusschen wolken water een vurenkolon,
Als (van magischen morgen in 't zuiden ontstoken)
De bloedige bloesem midnachtlijker zon.

Een wrak, verlaten, ten halve bedolven
In het maanlicht beglansd emeralden azuur,
Dat in laatste agonie, boven 't graf van de golven,
Naar den hemel vervlucht in een passie van vuur!

Zóó ons hart: Naar den droom van ons leven
begeerend,
Boven diepten des doods nog in purperen pracht,
Van laaiend verlangen zich langzaam verteerdend,
In de eenzame uren der eindloze nacht.

En het tweede:

„DE BUIT“.

De minste onder vele broedren,
Ter vleugle van het heir, alleen,
Heb, onder 'theete middagbranden,
Ook ik mijn strijd gestreën!

Niet tot victorie! Neergeslagen
Lang voor het einde van den dag,
Heb ik alleenlijk weggedragen
Uit dezen slag,

(O, schaamtevol verborgen onder
't Gewaad van die genezen schijnt)
Een ongeneeslijke wonde —
Die schrijft.

Daaruit blijkt, hoe ingewikkeld die dichterlijke toestand zijn kan, waarin twee prikkels tegelijk de ziel in spanning zetten en tegelijkertijd twee verschillende rhythmische golven door des dichters wezen kunnen doen heenvaren en een onderling zoo verschillende tweeling kunnen doen geboren worden.

Een ontaarding van deze dichterlijke gave kan zich voordoen in dezen vorm.

Bij iemand, die vroolijk van aanleg is, wordt de lach in den regel geboren uit een of ander binnen of buiten hem, dat hem prettig aandoet; maar ook kan hij door lichamelijke kitteling in den lach worden gebracht; dat heeft dan met vroolijkheid van zijn hart niets te maken. Evenzoo een dichter. — Zijn gemoed is aangelegd op de dichterlijke spanning en rythme; vandaar dat hij ook gemakkelijker dan een ander door een of andere mechanische oorzaak dat rhythmisch gevoel over zich krijgt en de golven door hem heen gaan slaan. Maar omdat de prikkel mechanisch is, beantwoordt daaraan geen geestesinhoud en als hij dan toch woorden doet drijven op die rhythmische golven, dan zullen die woorden zelf geen inhoud hebben wier adel overeenstemt met de rhythmische verhevenheid, zoodat het vers hol wordt; rythme alléén.

Gossaert heeft dat zelf gehad, toen hij een keer in Indië een reis deed te paard. De regelmatige beweging van zijn telganger deed in hem de rhythmische spanning ontstaan; het ging bij hem zingen en hij zocht woorden, waarin zich het rythme vastlegde. Maar het zoo ontstane vers heeft hij later geen blijvend bestaan waard gekeurd, het was geen kunstwerk, omdat het rythme mechanisch was te voorschijn geroepen en daardoor geen waardige inhoud vond.

Zoo is dan volgens Gossaert dichten niet, dat men bepaalde gedachten, ideeën, die men bewust bij zich draagt, opzettelijk brengt in rhythmischen vorm; maar dichten en denken zijn één; d.w.z. in het oogenblik der bezieling geeft de dichter vanzelf aan zijn gedachten den rhythmischen dichterlijken vorm. Hij brengt zijn gedachten niet in versvorm; maar zijn gedachten hebben den vorm van verzen.

D. v. D.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

De „Mythus“ en Jezus.

Het alles-beheerschende motief van Rosenbergs wereldbeschouwing is een „overweldigd-zijn door de macht van het Germaansche bloed en door de idee van den Noordschen mensch, welk gevoel wij met ons verstandelijk vermogen niet kunnen vatten“. Daarom spreekt Rosenberg liever niet van een ras-begrip, maar van een innerlijke ras-ervaring. Alle argumenten, die de juistheid van het Noordsche principe moeten bevestigen, zijn „niets anders dan een achteraf in het werk gestelde poging om deze innerlijk ervaren mythe van het bloed, die Rosenberg geheel vervult, voor het bewustzijn te rechtvaardigen“.¹⁾

De „Mythus van de 20ste eeuw“ wil nu in de eerste plaats „het ieder keer opvlammen van den Noordschen geest naspeuren en de ontvouwing van het Noordsche wezen in den loop der geschiedenis volgen“, om aldus de onveranderlijke wetten daarvan te ontdekken. „De uitwendige gestalten, die bepaald waren door den tijd waarin zij ontstonden, zijn met hun bijzonder levensgevoel verzonden, de ras-ziel maakte zich meester van de oude vragen door middel van nieuwe vormen, maar de scheppende krachten van den wil en de waarden der ziel bleven in hun richting en in hun aard dezelfde.“²⁾ Het komt niet op de relatieve verschijningsvormen aan maar op datgene wat zich daarin weerspiegelt, op dat, wat achter hen staat, op de adellijke vrije ziel, die al het overige bepaalt.

„Wie niet“ — schrijft Dr Küneth — „het transparante karakter van de duizend gestalten der wereld begrijpt, waardoorheen de echte Noordsche ziel schijnt, zal geen toegang tot dit symbolisme vinden. Bij den grooten doorkijk door de geschiedenis komt het op de „mythische herinnering“ aan, op het grijpen van het oeroude waarheidsgehalte der nieuwe mythische ervaring.“³⁾

Deze mythe-leer is in werkelijkheid de „volkomen omdraaiing van het Christelijk geloof in een zuiver aardsch-gericht, verwereldlijkt geloof, dat op elk punt het tegendeel leert van hetgeen de Chr. Kerk verkondigt... De mensch is en blijft een Titaan, die den hemel wil bestormen, die bezeten is door het satanische: „Gij zult als God zijn“, onverschillig of hij de autonome mensch is uit het tijdperk van het verlichte denken of een, die zich in het nieuwe kleed van de autonomie van het Noordsche ras presenteert“.⁴⁾

Dat geloof in de vorm-gevende ras-ziel leidt nu bij de bestudeering van de geschiedenis tot grove willekeur. Elke historische gestalte zal een antwoord moeten geven op de vraag of ook in hem de ras-ziel woonde. Van het antwoord op die vraag hangt alles af. Een ontkennend antwoord heeft verwerping tengevolge. Ook Jezus moet nu voor den Arischen rechterstoel verschijnen.

Bij al deze „onderzoekingen“ missen we volkomen het heroïsche karakter, dat het hoofdkenmerk van de Noordsche wereldbeschouwing zou zijn. Den vorigen keer hebben we er reeds op gewezen, hoe Rosenberg uit de resultaten van het rationalistisch denken wapenen vormde om zijn tegenstanders te treffen. Rosenberg erkent dit zelf. Bij zijn „zuiveringsactie“ van de Evangelien prijst hij het voorbereidende werk van de wetenschappelijke tekstkritiek. Hij aanvaardt hier die kritiek, die afkomstig is van de oud-liberale school, welke van een Goddelijke openbaring niet wilde weten. Dit totaal ongeoorloofde gebruik van „wetenschappelijke resultaten“ (van meer dan één gebied), die uit zuivere utiliteitsoverwegingen, zonder kritiek worden aanvaard, is op zichzelf reeds voldoende om aan Rosenberg den naam van ernstig denker te onttrekken.

Rosenberg wil Jezus behouden voor zijn Germaansche religie. De ware Jezus is bij hem de Noordsche Jezus, in wien de ras-geest spreekt. Al wat aan Hem niet-Arisch is, moet worden verwijderd. Na deze, „door het jonge geslacht zoo dringend begeerde reiniging“, ziet hij Jezus pas in Zijn „werkelijke gestalte“, die tot nog toe onder een laag „Joodsche vervalschingen verborgen was.“ De Noordsche geest kan slechts wonen in het Noordsche bloed en daarom is het voor hem zeker dat Jezus van Arische afkomst is.

Op deze wijze wordt Jezus voor den Noordschen Mythus „gered“. Zulke redeneeringen zijn voor ons heiligschennis, het is bijna niet mogelijk om daarover nog te schrijven.

Voor Rosenberg is echter de geloofsbelijdenis, dat Jezus van Arische afkomst is, niet voldoende. Hij gaat veel „verder“, hij komt met een „historisch bewijs“: „Wat de herkomst van Jezus betreft, is er... geen enkele dwingende reden, hoe gering ook, om aan te nemen, dat Jezus van Joodsche afkomst is geweest...“

„Eenige interessante resultaten van een on-

derzoek over deze kwestie, kan men bij Dr E. Jung vinden in zijn boek: „De historische persoon van Jezus“. Naar de Syrische Christen-prediker uit de 4de eeuw, Ephraim, mededeelt, heeft Jezus tot moeder een Danaïtische vrouw en tot vader iemand van de Latijnen. Ephraim ziet daarin niets dat onervol is en voegt er aan toe: „Jezus heeft dus zijn afstamming van twee van de allergrootste en meest beroemde volkeren afgeleid: van moederszijde van de Syriërs en van vaderszijde van de Romeinen“. Ephraim veronderstelt, dat deze feiten algemeen bekend zijn. Elders schrijft Rosenberg, dat Jezus voortkomt uit het Noordsche deel van de bevolking van Galilea, dat door de Amorieten is gevormd. En in zijn „Antwoord an die Dunkelmänner unserer Zeit“, luidt het: „... men behoorde toch te weten, dat Jezus juist niet in Bethlehem, maar in Nazareth is geboren, zoodat de vrome Joden over Galilea, dat is over de heidensche landstreek, altijd spraken: „Wat kan uit Nazareth voor goeds komen“.“

We hebben op enkele woorden in dit citaat den nadruk gelegd. Rosenberg zegt meer dan eens, dat hij het historische bewijs niet noodig heeft. In werkelijkheid houdt hij krampachtig vast aan z.g. „exakte historische feiten“, die hij onaanvechtbaar en onweerlegbaar noemt en inderdaad moeten de manifestaties van den Noordschen geest, zoo zij voorkomen, kenbaar zijn. Uit de verheven hoogten der symboliek daalt Rosenberg dikwijls snel neer op het platte vlak van het naïeve empirisme en van het rationalisme, waar hij de macht van het weten wil gebruiken om alle gestalten, die het kenteeken bezitten van een „hogere wereld“, te verjagen. Uit het „algemeen bekende feit“ (een resultaat van ernstig onderzoek!), uit „onze wetenschap“ van de Arische afstamming van Jezus, volgt voor hem, dat alle beroep van Jezus op het O. T. en alle profetieën, die de geboorte te Bethlehem aankondigen, waardeloos zijn. Het naturalistisch karakter van de Mythe-leer beheerscht ook nu weer het betoog. Omdat ik — Rosenberg — weet, dat Jezus uit het Arische gedeelte van Galilea stamt, weet ik ook, dat zijn geest Noordsch is en weet ik dus zeker dat zijn „Joodsche karaktertrekken“ vervalschingen zijn. Omdat Jezus van Arisch bloed is kan er geen verband bestaan tusschen deze Noordsche gestalten en de Joodsche religie, is dus al het wijzen op het O. T. overbodig en onzinnig. Met een machtige Noordsche beweging vegen wij, Duitschers, al de „Joodsche toevoegselen“ weg.

De schrijvers van de Katholieke „Studien zur Mythos“ hebben het beroep op Ephraim nauwkeurig nagegaan en het is wel de moeite waard, om de uitkomsten van hun onderzoek hier te vermelden.⁵⁾ De schrijvers komen tot de conclusie, dat de zoogenaamde Danaïetisch-Latijnsche afstamming van Jezus niet bij Ephraim voorkomt, maar dat Jung die opvatting eenvoudig aan dezen kerkleeraar toedicht en wel door de volgende overwegingen geleid: In de uitgave van de werken van Ephraim is tegelijk afgedrukt een studie van den bisschop Jakob van Edessa, uit de 7de eeuw, waarin de hypothese voorkomt, dat de Antichrist zou afstammen van een Danaïetische moeder en een Latijnschen vader. Ephraim zegt nu in een van zijn preeken, dat de Antichrist de uitwendige gestalte van Christus zal aannemen. Jung schrijft nu zomaar de hypothese van Jakob van Edessa aan Ephraim toe, combineert die met de veronderstelling, die de kerkleeraar in zijn preek noemde, en trekt dan de conclusie: „Wanneer de Antichrist op den waren Christus zal gelijken en wanneer van hem vaststaat (!), dat hij een Danaïetische moeder en een Latijnschen vader zal hebben, moet ook de ware Christus dezelfde afstamming gehad hebben“!! „Een eenvoudige overweldigende argumentatie“, zeggen de schrijvers en zij laten er bijtend scherp op volgen: „Zoo ontstaan in de 20ste eeuw mythen“. Ook de conclusie, die ten onrechte aan Ephraim wordt toegeschreven, en die we boven hebben vermeld, slaat op den Antichrist. Deze zou afstammen van twee der meest beroemde volkeren. Rosenberg fantaseert dan nog, dat Ephraim de kennis van de Arische afstamming van Jezus „als algemeen bekend zijnde“, aanneemt.

Wij vermelden deze weerlegging natuurlijk niet om het geloof in den Zoon van God sterker te maken. Voor dat geloof hebben we aan een weerlegging van de vermelde „feiten“ geen behoefte. We weten nu, hoe het Duitse volk wordt misleid en hoe grof en willekeurig de toepassing is van de verheerlijkte nieuwe methode om de geschiedenis te bestudeeren. Rosenberg zelf doet alsof hij zich van deze kritiek niets aantrekt. In zijn verweerschrift herhaalt hij, alsof er niets gebeurd is, de bewering, dat iedereen behoort te weten, dat Jezus van Arische afkomst is. „Als iedereen maar van de feiten kennis wilde nemen, dan zou niemand daar anders over denken!“ Ook zijn speculatie over de Galileische afstamming handhaaft hij ten volle en zelfs beroept hij zich in een onbewaakt oogenblik op een Joodsch getuigenis. Over de kritiek rept hij echter met geen woord. In tegendeel: hij misleidt zijn lezers op een ergerlijke wijze door hen te vertellen: „Bij het nauwkeurig

herhaald
aanval, m
hoe weini
getoond.
keer is h
gedeelte v
ook maar
kelen kom
een diepe
het Duitse
fundamen
antwoord

We heb
zaak bezij
van Rosen
daarop is
Rosenber
antwoorde
kan wor
alle peil
en vermo
tegenstand
mogelijk
ook maar
stukken
zijn ons b
betrekkeli
niet om „
sche Myth
Christus a
den afloot
trionfeere
kan dan
Meer da
lijke mach
van de N
behoorlijk
de „Myth
onlangs, c
kritiek op
maakte o
Dat is ee
loofgetuig
een sma
zulk een
hoog peil
beschouw
Christus

En toch
bevel van
na den a
reikt hij
strijdt, M
A.

HET

Bij het v

Nu we
aan de be
wijzing in
kende boe
het ook r
men — d
groot deel
korten tij
houden m
schiedenis
kwesties
van dit v
in het li
zelfde we
de Insti
ondergaan
boek zich
tijd word
genoemd
noemen,
ook de v
ging van
het goed
naamste
melden.
woorden,
mogen ga
noemen.

Is nu h
binnen h
kennings
ren? Wie
onmiddell
kan zijn,
in het a
werk hee
zit eener
getroost
wat hij
bepaalde
tendom,
grondg
geloof v
de werel

1) Dr Küneth, „Antwort auf den Mythos“, pg. 4.

2) Rosenberg, „Der Mythos...“, pg. 693.

3) Dr Küneth, pg. 24.

4) Idem, pg. 37.

5) „Studien zur Mythos“, pg. 106 e.v.

1) Radio-